

Віртуальна виставка в інформаційній діяльності наукової бібліотеки

*Вовченко С. В.,
бібліограф I категорії
відділу науково-бібліографічної роботи*

Щоб успішно і ефективно працювати з сучасними користувачами, бібліотекарям необхідно удосконалювати свої уміння і поповнювати свій професійний і освітній багаж. Від якості виконання усіх процесів бібліотечної діяльності залежить реалізація бібліотекою її основної місії - задоволення інформаційних потреб.

Сучасні бібліотеки мають чималий арсенал засобів для донесення інформації до користувачів, а віртуальний простір значно розширює можливості бібліотеки.

Одною з таких ефективних форм є віртуальна виставка. Вона стає незамінним інструментом в дистанційному обслуговуванні користувачів. Впровадження у практику обслуговування нових інформаційних технологій впливає на доступність інформації, а значить і на привабливість наукової бібліотеки ТДАТУ та престиж університету загалом.

Позитивною рисою віртуальної виставки є те, що вона сприяє не тільки популяризації фондів бібліотек, задовольняє читацькі інтереси, але й розкриває творчі можливості та здібності бібліотекаря. Основна мета створення віртуальної виставки – сприяти задоволенню наукових, навчальних та інших потреб користувачів, тому і напрямки, за якими створюється такий продукт різноманітні. Співробітниками науково-бібліографічного відділу була підготовлена ціла низка віртуальних виставок: «Колекція видань викладачів ТДАТУ», «Запорізький край в цифрах», «Ода словникам», «Жінки в науці і освіті», «Життя гідне пам'яті і пошани» про видатних мелітопольців та ін.

Окремо хочу зупинитися на віртуальних виставках створених до ювілейних дат провідних науковців ТДАТУ. Вони займають особливу нішу у бібліографічній роботі і потребують

ретельної підготовки. В першу чергу, бібліограф, який займається створенням виставки, розробляє розділи та проводить відбір документів з фондів наукової бібліотеки. Наступним етапом роботи є оцифрування та електронна обробка відібраних друкованих документів – сканування за допомогою комп'ютерної програми ABBYY FineReader.

У підготовці віртуальної виставки працівники відділу використовують програму презентацій PowerPoint, особлива увага приділяється оформленню слайдів. Використовуючи нові технології, бібліограф розширює і в той же час ускладнює свої функції і завдання. Вдало підібраний шаблон повинен відповідати основній темі виставки, слугувати фоном для ілюстрацій та тексту. В результаті загальний вигляд слайду візуально сприймається як цілісний об'єкт.

Віртуальні виставки до ювілеїв провідних науковців ТДАТУ - це один з багатьох проєктів, який реалізує наша бібліотека, тому вони мають загальну назву - **«Життєвий шлях на освітянській ниві»**. Обов'язковим елементом виставки є коротка передмова, що розкриває її зміст, структуру та хронологічні рамки матеріалу, висвітлює біографічні дані, основні наукові досягнення. Так було зроблено на виставці – «Життєвий шлях на освітянській ниві: до 100-річчя від дня народження к. т. н., викладача і науковця Г.С. Ялпачика». Матеріали про ювіляра бібліограф умовно поділив на два розділи: перший – це короткий біографічний нарис; другий – публікації та книги Ялпачика Г.С. що знаходяться у фондах наукової бібліотеки. У біографічному нарисі увага приділяється науково-педагогічній діяльності вченого. Виставка також містить візуальне подання документів (зображення обкладинок книг, збірників наукових праць, окремих сторінок журналів), бібліографічний опис використаних документів та посилання на фонди бібліотеки.

Досить змістовною вийшла виставка до ювілею д.т.н, професора П. П. Карпуші. Слайди виставки містять хронологічний перелік основних дат життя і діяльності науковця - «Віхи життя». Павло Павлович більш як три десятиріччя

очолював кафедру «Сільськогосподарські машини», тому доречною стала історична довідка про кафедру. Окремі розділи присвячені науково-дослідній та педагогічній діяльності ювіляра. В оформленні виставки використано багато світлин з особистого архіву онуки П.П. Карпуші. Взагалі використання фотографій при підготовці виставок це додаткове джерело інформації, яка розкриває особистість науковця. У фондах бібліотеки як правило зберігаються книги, наукові праці, статті ювіляра, тому для найбільш повного викладу матеріалів бібліографу потрібно провести неабияку пошукову роботу.

В процесі збору інформації фахівці відділу завжди звертаються до архіву та музею ТДАТУ, по можливості намагаються звернутися до родичів та колег героя виставки. Так було і в випадку з виставкою до ювілею д.т.н., професора, академіка В.М. Найдиша. Оскільки Володимир Михайлович був автором багатьох підручників, посібників, наукових праць з нарисної геометрії, то його роботи розшукати було не складно, всі вони зберігаються у фондах наукової бібліотеки. Інформація, що стосується науково-педагогічної діяльності, зберігається в архіві, а численні фотографії надав син В.М. Найдиша Андрій Володимирович. В результаті переглядаючи виставку ми бачимо перед собою талановитого вченого, педагога, керівника, особистість з багатьма захопленнями.

Розробник віртуальної виставки намагається максимально використати знайдені матеріали. Іноді слайди виставки містять, окрім наукового доробку та фотографій, скановані копії автобіографії, особистих документів та інформацію, яка виходить за межі науково-педагогічної діяльності ювіляра. При створенні виставки до ювілею к.т.н, д. с.-г.н. Польщі, доцента, професора, ректора МІМСГ-ТДАТА Крижачківського М.Л. акцент було зроблено не тільки на наукові публікації. Один із слайдів розкриває поетичний талант, містить копії збірок віршів Миколи Людвіговича, які зберігаються у фондах наукової бібліотеки. Поступово з багатьох, іноді незначних, штрихів вимальовується портрет ювіляра і кожний користувач знайде для себе на виставці щось цікаве.

Створення віртуальних виставок в нашій бібліотеці знаходиться в процесі пошуку, тому чітких вимог щодо структури або до використаних матеріалів немає. Можливо це якраз відіграє і позитивну роль, кожна виставка має свою особливість. Наприклад, виставка до 110-річчя з дня народження к.т.н, директора МІМСГ Гулівера Г.Ф. в основному, складається з фотографій і копій особистих документів. Але це ніяким чином не впливає на змістовність окремих слайдів, та всієї виставки взагалі. Різноманіття технологій та форм представлення інформації знайшли відображення і в нашій виставковій діяльності, що дозволяє науковій бібліотеці бути більш відкритою для користувачів.

Створення віртуального бібліотечного простору – це прояв поваги до користувачів і їх вибору, оскільки передбачає забезпечення максимального комфорту, при розширенні форм обслуговування. Віртуальні виставки розміщуються на сайті наукової бібліотеки та офіційному сайті університету, тому час їх проведення не обмежений. Користувач має змогу передивитися виставку у будь-який зручний для себе час, при необхідності скопіювати інформацію. Матеріали відібрані для виставки не потрібно роздруковувати, а відтак заощаджується папір та фарба, в нашому випадку це важливо.

Віртуальна виставка є вдалою формою презентації фондів бібліотеки широкому загалу користувачів, при цьому вона не замінює традиційних форм, а навпаки доповнює. Змістова, з якісними зображеннями, презентація дає читачеві поштовх для звернення в бібліотеку та подальшого вивчення матеріалу. Це ще один, додатковий і досить дієвий спосіб привернути увагу користувачів до ресурсів бібліотеки. На слайдах виставок обов'язково є посилання на першоджерела, які знаходяться в бібліотеці. Досвід показує, що віртуальні виставки вже виходять за рамки суто бібліотечної роботи, створення та популяризація такого продукту перспективний напрям роботи сучасної бібліотеки ВНЗ. Таким чином ми поступово залучаємо читача, а при наявності відповідної технічної бази ще й створюємо

комфортні умови обслуговування, що є головною метою новацій в бібліотечній сфері.

Список використаних джерел:

1. **Білоус В.** Модель сучасної бібліотеки вищого навчального закладу / В. Білоус // Бібліотечний форум України : інформаційний журнал. - 2014. - № 1. - С. 44-45
2. **Гутник Л.** Бібліографічні та біобібліографічні показники діячів науки України / Л. Гутник // Енциклопедичний вісник України: зб. наук. пр. — 2009. — Число 1. — С. 63-78.
3. **Кунанець Н.** Наукова робота бібліотеки вищого навчального закладу – вимога часу / Н. Кунанець // Бібліотечний форум України. – 2010. – № 4. – С. 9–12.
4. **Лобузїна К.** Шляхи інтеграції бібліотечної діяльності до онлайнового середовища / К. Лобузїна // Вісник книжкової палати : науково-практичний журнал. - 2012. - № 7. - С. 30-34.
5. **Любовець Н.** Біографіка і новітні інформаційні технології / Н. Любовець, В. Попик // Бібліотечний вісник. – 2010. – № 6. – С. 58–61.
6. **Пяткова І.** Електронні інформаційно-комунікаційні технології в роботі бібліотеки / І. Пяткова // Бібліотечний форум України : інформаційний журнал. - 2013. - № 2. - С. 35-38.
7. **Туровська Л.** Електронна виставка як комунікаційна модель діяльності наукової бібліотеки / Л. Туровська, Смоляр І. // Вісник книжкової палати. - 2015. - № 3. - С. 29-31.